

ספור חויה

התלמידים מכתה ב'4 נתבקשו לכתוב ספור על טיול בלתי-נשכח. הנה ספורה של אורית.

יום אחד נסעתי עם ההורים שלי, ונהניתי מאוד. כדאי לנסע לשם.

דניאל קרא את ספורה של אורית וחשבה לעצמה: 'איזו חברה מבלבלת יש לי. היא שכתה לספר המון פרטים.'

לפניכם רשימת פרטים, את חלקם הזכירה אורית, ואת חלקם היא שכתה. הדגישו במדגש צהב את כל הפרטים שאורית ספרה, ובמדגש כתם את כל הפרטים ששכתה לספר.

לאן נסעה? - מקום • מתי נסעה? - זמן • עם מי נסעה? - דמיות

מה עשתה? • מה ראתה? • מה חשבה? • מה הרגישה?

מדוע נהנתה? • האם היא ממליצה לנסע לשם?

אורית רצתה לספר ספור חויה.

בספור חויה יש רכיבי מבנה (כמו לבנים של בנין). כלומר כדי שספור החויה יהיה טוב יותר ומעניין יותר, צריכים להיות בו רכיבים מסוימים. לפניכם רשימה של רכיבים המופיעים בספורי חויה. בדקו אילו רכיבים מופיעים בספורה של אורית.

סמנו ✓ אם הרכיב נמצא, ו- X אם הרכיב לא נמצא.

רשימה שהערות בצד נקראת מחון.

מחון לספור חויה

סיום		גוף		פתיח	
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	מה הרגשתי (חובה)		מה עשיתי		משפט פתיחה (לא-חובה)
	מדוע נהניתי (או לא)		מה ראיתי		מקום
	המלצה (לא-חובה)		מה חשבתי		זמן
			מה שמעתי		דמיות

השבחת ספור חויה באמצעות הוספה ופרוט של רכיבי מבנה

לפניכם שיחה שנהלה דניאל עם אורית כדי לעזור לה להשבח (לשפר) את הספור שלה.

דניאל: אורית, שכחת לספר לאן נסעתם.

אורית: נסענו לכנרת.

דניאל: מתי נסעתם?

אורית: נסענו בחפשת הפסח.

דניאל: מה עשיתם בכנרת?

אורית: עשינו הרבה דברים: שטנו בספינה, שחינו, הלכנו לטייל על

החוף, ואספנו אבנים וצדפים מיוחדים.

דניאל: האם היית ממליצה גם לי לנסע עם הורי?

אורית: בודאי, הם יהנו וגם את תהני. זו חפשה טובה מאוד גם לצעירים

וגם למבוגרים, בעיקר בעונה זו של השנה, כשלא כל-כך חם עדיין.

כעת נאסף את התשובות של אורית, נוסף את הפרטים החסרים, ונכתב ספור חויה.

ספור החויה של אורית

בחפשת הפסח נסעתי עם הורי רמה ורון לכנרת. שטנו שם בספינה, שחינו קצת, והלכנו לטייל על החוף. ראינו להקות צפרים שפנאו שבו לארצותיהן מאפריקה. נהנינו מאוד מהחפשה, ואני ממליצה מאוד לנסע לכנרת לחפשה, בעקר בתקופה זו של השנה, כשעדין לא כל-כך חם. זו חפשה מתאימה גם לצעירים וגם למבוגרים.

1 לפניכם ספור חויה. המלים המדגשות בו, שיכות לרכיבי המבנה.

א. כתבו מעל המלים המדגשות את שם הרכיב.

הטיול לכנרת

- 1 בחל המועד סכות נסעתי עם כל משפחתי לטיול בכנרת. כשהגענו,
- 2 שחקנו בכדור, וראינו ספינות טיולים ומפרשיות רבות. אחר-כך
- 3 נכנסנו לאגם ושחינו. בצהרים עשינו פיקניק. היה שם אכל שאני
- 4 אוהבת מאוד. אחי, שהוא חיל, ספר לנו על מסע קשה שעבר,
- 5 אחותי הקטנה שרה שיר שלמדה בגן, ואני ספרתי בדיחות. כלם

- 6 **צחקו.** לא הספקתי לחזור, ושוב רציתי לנסע. נהניתי מאוד להיות
- 7 עם המשפחה שלי. אני ממליצה על טיול בכנרת. אפשר לעשות
- 8 שם פעילויות רבות.

ב. מלאו את המחון לספור החויה שקראתם.
 אם הרכיב קיים, כתבו באילו שורות. למשל, הרכיב "דמיות"
 מופיע בשורות 1, 4, 5.

מחון לספור החויה "הטיול לכנרת"

סיום		גוף		פתיח	
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	מה הרגשתי (חובה)		מה עשיתי		משפט פתיחה (לא-חובה)
	מדוע נהניתי (או לא)		מה ראיתי		מקום
	המלצה (לא-חובה)		מה חשבתי		זמן
			מה שמעתי		דמיות

ג. השוו בין תוצאות הבדיקה שלכם לבין התוצאות של חבר או
 חברה. אם הסימנים אינם זהים, דונו בנושא. אם לא הגעתם
 להסכמה, בקשו את עזרת המורה או המורה.

סכום: כתיבת ספור חויה

בכל ספור חויה יש רכיבי מבנה.

פתיח	גוף	סיום
משפט פתיחה (לא-חובה)	מה עשיתי	מה הרגשתי (חובה)
מקום	מה ראיתי	מדוע נהניתי (או לא)
זמן	מה חשבתי	המלצה (לא-חובה)
דמיות	מה שמעתי	

השבחת ספור חויה באמצעות שפור הסגנון

אנחנו מתקדמים בהשבחת ספור.

נוסף על רכיבי המבנה שהכרנו, עלינו לשים לב לסגנון הכתיבה: לכתיב, לכתב, לאוצר המלים, לפסוק.

כתיב - האם יש שגיאות כתיב?

כתב - האם הספור כתוב בכתיב קריא? האם יש רווח בין המלים?

האם הספור כתוב משול עד שול?

אוצר מלים - האם יש חזרה על מלים? האם המלים מגוונות? האם יש

מלים "גבוהות"? האם יש שמוש בסלנג?

סימני פסוק - האם מסמנים נקודה, סימן שאלה, סימן קריאה ומרכאות

במקומות הנכונים?

2 קראו את שני ספורי החוּה שְלפְנֵיכֶם, וּפְעֵלוּ לְפִי הַנְחָיוֹת א'-ג'.

א. מלאו מחון לְכָל ספור.

ב. כתבו מה כְּדאי לְשַׁפֵּר.

ג. כתבו את הספור המְשֻׁבַּח שְלָכֶם.

ספור 1 - כְּתֹבָה מִיֵּכֵל מֵבִית הַסֵּפֶר "אֶלּוֹן" בִּירוּשָׁלַיִם.

בְּחֶפְזָה חֲנֻכָּה הִלְכְּתִי לְטוֹיֹף בְּאֵלוֹר בֵּית אַרְן אִם אִמָּא וְנִחְנַסְנוּ
לְמַעַרְבָה קִטְנָה הָיָה מִחֵיד וְחֶשֶׁק אַחַר כֶּךָ אֶשְׂנוּ פִיקְנוֹק וְהִדְלַקְנוּ
מְדוּרָה וְאֶשְׂנוּ מְרַמְמָלוּ עַל הָאֵשׁ. הָיָה לִי כִיף בְּטוֹיֹף.

מחון לספור 1

סיוּם		גוֹף		פְּתִיחַ	
קִים ✓ לא קִים ✗	הֶרְכִיב	קִים ✓ לא קִים ✗	הֶרְכִיב	קִים ✓ לא קִים ✗	הֶרְכִיב
	מָה הֶרְגְּשְׁתִּי (חֻבָּה)		מָה עָשִׂיתִי		מְשַׁפֵּט פְּתִיחָה (לא-חֻבָּה)
	מִדּוּעַ נִהְיִיתִי (או לא)		מָה רָאִיתִי		מְקוֹם
	הַמְלָצָה (לא-חֻבָּה)		מָה חֲשַׁבְתִּי		זְמַן
			מָה שְׁמַעְתִּי		דְּמִיוֹת

סְגוּנוֹן הַכְּתִיבָה

קִים ✓ לא קִים ✗	הֶרְכִיב	קִים ✓ לא קִים ✗	הֶרְכִיב	קִים ✓ לא קִים ✗	הֶרְכִיב	קִים ✓ לא קִים ✗	הֶרְכִיב
	סִמְנֵי פְסוּק		אוֹצֵר מְלִים		כְּתִיב		כְּתָב

מיכל שלום רב!

הנה כמה הצעות להשבחת הספור שלך.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

הספור המשבח

ספור 2 - כתב גיא מבית הספר "הדסים" שבאבן יהודה.

אתמול נסענו אטויל בצפון. כל המשפחה התאזרה מקדמ ביקר
 והאכנו אנכל המצרות יש עט עצמות של אדמ קדמון ודמ ראינו
 הרבה פרחים והמדריק ספר שיש דמ בעלי חיים.

מחון לספור 2

סיום		גוף		פתיח	
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	מה הרגשתי (חובה)		מה עשיתי		משפט פתיחה (לא-חובה)
	מדוע נהניתי (או לא)		מה ראיתי		מקום
	המלצה (לא-חובה)		מה חשבתי		זמן
			מה שמעתי		דמיות

סגנון הכתיבה

קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	סימני פסוק		אוצר מלים		כתיב		כתב

גיא שלום רב!

הנה כמה הצעות להשבחת הספור שלך.

1.

2.

3.

השבחת ספור חויה באמצעות הוספה של רגשות

כדי לשתף את הקוראים בספור החויה שלנו עלינו להוסיף תאור של רגשות שהרגשנו במהלך החויה.

דגמה

כשאבא בישר לנו על הטיוול המשפחתי שנעשה בחפשה, התרגשתי מאוד וכל יום שאלתי את אמא אם התאריך כבר הגיע. "צריך לטפס על הר", אמרה אמא, "אולי תצטרך להתאמץ, ואולי יהיה לך קצת קשה."

"לא נורא", עניתי.

"המראה מפסגת ההר מדהים, ושוה לעלות", התערבה אחותי בשיחה. זה המסע המשפחתי הראשון שלי, והייתי נלהב לקראתו.

שימו !

בעזרת המלים המדגשות אנחנו יכולים לדעת כיצד הרגיש הילד לקראת המסע המשפחתי.

מלות רגש יכולות לבטא רגשות נעימים או רגשות לא-נעימים.

3 לַפְּנֵיכֶם מְלוֹת רָגֶשׁ.

- מְפַתֵּעַ • מְאֹשֵׁר • פּוֹחֵד • רְגוּעַ • מְלַהֵיב
- מְתַרְגֵּשׁ • כּוֹעֵס • מְקַסֵּם • עָצוּב • נְבוֹךְ • נִפְלָא

א. כְּתוּבוּ אוֹתָן בְּטִבְלָה בְּעִמּוּדָה הַמְתְּאִימָה.

ב. הוֹסִיפוּ שְׁלוֹשׁ מְלוֹת רָגֶשׁ בְּכָל עִמּוּדָה.

מְלוֹת רָגֶשׁ לֹא-נְעִימוֹת	מְלוֹת רָגֶשׁ נְעִימוֹת
<i>נְבוֹךְ</i>	
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

4 כְּתוּבוּ אַרְבָּעָה מְשֻׁפָּטִים, וּבְכָל אֶחָד מֵהֶם הִשְׁתַּמְשׁוּ בְּמִלַּת רָגֶשׁ אַחֶרֶת.

- א. _____
- ב. _____
- ג. _____
- ד. _____

שימו! יש להתאים את מילת הרגש לגופים זכר או נקבה, יחיד או רבים. למשל, היילד התרגש, היילדה התרגשה, היילדים התרגשו.

הַשְּׁבַחַת סְפוּר חוּיָה בְּאִמְצָעוֹת הוֹסְפָה שֶׁל תְּאוּרִים

דגמה:

☆ הגענו לפרק, והלכנו לשחק במתקנים.

המשפט בתוספת מלות תאר:

☆ הגענו לפרק (הגדול), והלכנו לשחק במתקנים (המיחדים).

5 קראו את ספור 3 ש'לפניכם.

בבקר קמנו עיפים, והחלטנו לעשות משהו שיעיר אותנו.

"אולי נלך לשחק כדורגל?" הציע אחי יואב.

"לי יהיה משעמם," אמרה דנה.

"יש בפרק פעילויות מגוונות, כך שגם לך יהיה מה לעשות," ענה אבא.

הגענו לפרק. הוא נראה לנו גדול ויפה במיוחד. רבו היה מכסה דשא.

באמצע הפרק היו ערוגות של פרחים צבעוניים. בקצה אחד שחקו

נערים בכדורגל, ובקצה האחר ראינו מתקנים רבים למשחק וילדים

צעירים עומדים בתור להשתמש בהם.

"בואו נהנה!" צעק יובל בקול רם לעברנו, והתחלנו לרוץ במהרה לעבר

המתקנים.

א. הקיפו מלים מתארות.

ב. את המלים שסמנתם העתיקו למסגרת שבעמוד הבא. תוכלו

להשתמש בהן בספורים שלכם.

מלים מתארות

ג. מלאו את המחון לספור.

מחון לספור 3

סיום		גוף		פתיח	
קיים ✓ לא קיים ✗	הרכיב	קיים ✓ לא קיים ✗	הרכיב	קיים ✓ לא קיים ✗	הרכיב
	מה הרגשתי (חובה)		מה עשיתי		משפט פתיחה (לא-חובה)
	מדוע נהניתי (או לא)		מה ראיתי		מקום
	המלצה (לא-חובה)		מה חשבתי		זמן
			מה שמעתי		דמיות

סגנון הכתיבה							
קיים ✓ לא קיים ✗	הרכיב	קיים ✓ לא קיים ✗	הרכיב	קיים ✓ לא קיים ✗	הרכיב	קיים ✓ לא קיים ✗	הרכיב
	סימני פסוק		אוצר מלים		כתיב		כתיב

ספור עליה

דגמה: הילד והצפור

- 1 ילד אחד טייל בבקר וראה קן צפרים בראש העץ. חשב בלבו:
- 2 אעלה על העץ, ואקח את הגוזלים.
- 3 ראתה אם הצפרים כי צרה מתקרבת, ירדה למטה ועפה מסביב
- 4 לילד. חשב הילד: קדם כל אתפס את האם ואחר-כך גם את
- 5 הגוזלים. וכך עשה. תחלה רדף אחרי הצפור, אבל כאשר התקרב
- 6 אליה, היא נתרה וקפצה הלאה. ככה משכה את הילד אחריה זמן
- 7 רב, עד שהתרחק מהקן.
- 8 הילד התעייף והפסיק לרדף אחריה. רצה לחזור לעץ לקחת את
- 9 הגוזלים, אך כבר לא מצא לא את העץ ולא את הקן.

ננסה לזהות את **מבנה הספור**.

בפתיחה מספרים על הדמיות, על הזמן ועל המקום.

● **על מי** מספר? על ילד.

● **מתי** הספור מתרחש? בבקר.

● **היכן** הספור מתרחש? ליד עץ.

בגוף מספרים מה היתה ה**בעיה**, ומה ה**פעלות** שנעשו כדי ל**פתור** אותה.

● **הבעיה**: ילד רצה לקחת את הגוזלים שהיו בקן. הצפור נסתה להרחיק אותו מהעץ.

● **הפעלות**: היא נתרה והתרחקה, והילד רדף אחריה.

בסיום מספרים על הפתרון של הבעיה.

- הילד התרחק כל-כך מהעץ, עד שלא ידע לחזור אליו.

מספור חויה לספור עלייה

1 לפניכם שני ספורים. הם נראים דומים מאוד, ובכל זאת הם שונים. קראו אותם, וסמנו במדגש צהב את החלק הדומה לשני הספורים, ובמדגש כתם את החלק השונה. לאחר הקריאה ענו על השאלות.

ספור א'

בקר אחד בחפשת הקיץ יצאו חברים עם פלבים עז לעבר ברכות הדגים מחוץ למושב. עז היה פלב ידידותי מאוד, וכל הילדים אהבו אותו. עז היה מצטרף לחבורת הילדים לכל טיול שיצאו. הפעם היה חשוב לקחת את עז, כיון שהמטרה היתה לגרש את השקנאים הנוחתים על ברכות הדגים ופשוט מחסלים אותם. כשהתקרבו לברכות הדגים, החל עז לרוץ ולנבח מסביב ועשה הרבה רעש. השקנאים נבהלו ועפו, וכך נצלו הדגים באותו היום. (שקנאי - צפור האוכלת דגים.)

ספור ב'

בקר אחד בחפשת הקיץ יצאו חברים עם פלבים עז לעבר ברכות הדגים שמוחוץ למושב. עז היה פלב ידידותי מאוד, וכל הילדים אהבו אותו. עז היה מצטרף לחבורת הילדים לכל טיול שיצאו. הפעם היה חשוב לקחת את עז, מכיון שהמטרה היתה לגרש את השקנאים הנוחתים על ברכות הדגים ופשוט מחסלים אותם. כשהתקרבו לברכות הדגים, החל עז לרוץ ולנבח מסביב ועשה הרבה רעש. חלק קטן מהשקנאים נבהלו ועפו להם.

לאחר זמן מה נשמעה יריה באויר. כל השקנאים נבהלו, התרוממו מעל המים ועפו להם. כך נצלו הדגים באותו יום מטורף השקנאים. פתאום שאל רועי: "והיכן עז?" כלם הסתכלו מסביב, ועז לא היה שם. התפצלו לארבע קבוצות ופנו לכוונים שונים כדי למצא את עז כלבם האהוב. אחת הקבוצות שיצאה לכוון מעופם של השקנאים, מצאה את עז רץ ונובח אחרי השקנאים העפים מהמקום.

קבוצת הילדים החלה לרוץ אחרי עז כדי להחזירו, אולם הוא המשיך לרוץ עד שנעלם. חזרו הילדים למושב עצובים. "אל תדאגו, אמרו ההורים, עז יחזר." "איה ידע את הדרך?" שאלו הילדים. "כלבים חוזרים לבתיהם ברוב המקרים," הוסיף ואמר אבא של רז. "אולי הם באמת יודעים?" חשב רז. ביום השלישי הגיעו הילדים למגרש המשחקים, ומי קפץ לעברם, אתם חושבים? נחשתם נכון. היה זה עז. שאלו אותו הילדים הרבה שאלות, אבל הוא רק כשכש בזנבו.

א. הספור הראשון

(1) מה קרה כשהגיעו הילדים לברכות הדגים?

---

(2) האם עז חזר עם הילדים למושב?

ב. הספור השני

(1) מה קרה כשהגיעו הילדים לברכות הדגים?

---

(2) האם עז חזר עם הילדים למושב?

---

(3) מתי חזרו הילדים למושב?

---

(4) מתי חזר עז למושב?

ג. מה ההבדל בין שני הספורים מבחינת רכיבי המבנה?

שימו!

רכיבי המבנה של ספור עלילה דומים לאלה של ספור חויה.

ההבדל בין הספורים הוא שבספור העלילה (הספור השני) **נוצרה בעיה** (עז לא חזר עם הילדים).

כְּדִי לְקַדֵּם אֶת רֹצֵף הָעֲלִילָה וּלְהַגִּיעַ מֵהַבְּעָיָה אֶל הַפְּתָרוֹן, מְרַבִּים
בְּפַעֲלִים וּבְדוּ-שִׁיחַ.

2 לְפָנֵיכֶם שְׁנֵי סְפּוּרִים שֶׁכָּתְבוּ תַלְמִידִים: אֶחָד מֵהֶם הוּא סְפּוּר חֲוִיָּה,
וְהָאֲחֵר סְפּוּר עֲלִילָה. זֶהוּ מָה הַסּוּג שֶׁל כָּל סְפּוּר, וְנִמְקָו אֶת קְבִיעַתְכֶם.

סְפּוּר 1 סְבֵתָא וְהַפְּסֵטִיגַל

בְּחֻפְזֵת חֲנֻכָּה לְקַחְהָ אוֹתִי סְבֵתָא לְפְסֵטִיגַל. זוֹ הִיְתָה הַפְּתָעָה. לֹא סָפְרוּ לִי
שֶׁסְבֵתָא קִנְתָּה כְּרִטִיסִים לְהוֹפְעָה, וְחֻשְׁבֵּתִי שֶׁהִיא סֵתָם בָּאָה לְבַקֵּר.
"הַפְּעֵם," אָמְרָה סְבֵתָא, "אֲשַׁנָּה מִדְרָכִי, וְאֶקַּח אוֹתָךְ לְמוֹפָע, בְּמִקוּם לְתַת
לְךָ סֵתָם דְּמֵי חֲנֻכָּה." שֶׁמִּחֲתִי מְאוּד, וְרִצְתִי לְהִתְלַבֵּשׁ.

נִסְעֵנוּ לְתַל-אָבִיב, וְהַגְעֵנוּ לְמִקוּם גָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא הַיִּכַּל הַסְּפּוּרִט. הָיוּ שָׁם
הֲרֵבָה מְאוּד יְלָדִים בְּגִילִים שׁוֹנִים עִם הוֹרִים, עִם סְבִים וְעִם סְבֵתוֹת.
הָאוֹלָם הָיָה מוּאָר בְּאוֹרוֹת צְבָעוֹנִיִּים. כָּלֵם הִתְרַגְּשׁוּ וּמִחָאוּ כְּפִים. גַּם אֲנִי
הִתְרַגְּשֵׁתִי, וְחֻפְזֵתִי שֶׁהַמוֹפָע יִתְחִיל.

פְּתֹאוֹם כָּבוּ אֶת הָאוֹרוֹת, וְרַק עַל הַבְּמָה הַגְּדוֹלָה הָיָה אוֹר חֲזָק. וְהִנֵּה
הִתְחִילָה מוּסִיקָה. הַזְּמָרִים הוֹפִיעוּ עַל הַבְּמָה וְהִתְחִילוּ לְשִׁיר וְלִרְקֹד. הָיוּ
הֲרֵבָה שִׁירִים, וְהֵינּוּ צְרִיכִים לְבַחֵר אֶת הַשִּׁיר שֶׁמִּצָּא חֵן בְּעֵינֵינוּ בְּיוֹתֵר. גַּם
יְלָדִים הָיוּ עַל הַבְּמָה וְשָׂרוּ עִם הַזְּמָרִים. הָאוֹרוֹת וְהַתְּלַבּוּשׁוֹת שֶׁל הַזְּמָרִים
וְשֶׁל הַזְּמָרוֹת הִתְחַלְפוּ כָּל הַזְּמַן.

בְּמִשְׁךָ כָּל הַמוֹפָע שִׁרְתִּי עִם כָּל הַזְּמָרִים, וְהֵיְלָדִים שָׂרוּ וּמִחָאוּ כְּפִים. אֶהֱבֵתִי
מְאוּד אֶת הַשִּׁירִים וְאֶת הַמוּסִיקָה. הָיָה לִי כִּיף. אֲנִי לֹא בָטוּחַ שֶׁסְבֵתָא כָּל-
כֶּף נִהְנְתָה, כִּי הִיא נִרְדְּמָה. לֹא הִבְנֵתִי אִיךָ הִיא יְכוּלָה לִישׁוֹן בְּרַעַשׁ כֶּזֶה.

אֲנִי מְקוּוֶה שְׁגַם בְּשָׁנָה הַבָּאָה סְבֵתָא תִּזְכֹּר לְקַחְתָּ אוֹתִי לְפְסֵטִיגַל. כְּדֹאֵי גַם לְכֶם
לְבַקֵּשׁ מִסְבֵּתָא שְׁלָכֶם שֶׁתַּקַּח אֶתְכֶם בְּחֲנֻכָּה הַבָּא לְמוֹפָע, כְּדִי שְׁגַם אֶתֶם תִּהְנוּ.

ספור 1 הוא ספור _____.

הנמוק: _____

ספור 2: "לא זוכר כלום"

בְּחֶפְזֵת חֲנֻכָּה לָקַחְהָ אוֹתָנוּ סִבְתָּא לַפְּסִיגָל. אוֹתָנוּ - הַכּוֹנֵנָה אוֹתִי וְאֵת אָחִי הַגְּדוֹל מִמּוֹנֵי בְּשִׁנְתֵּימָם. נִסְעָנוּ לְהֵיכַל הַסְּפוֹרֵט בְּתֵל-אָבִיב, וּכְשֶׁהֲגַעְנוּ, רָאִינוּ הַרְבֵּה יְלָדִים וּמְבַגְרִים. "חֲשׂוּב לְתֵת יָדִים", אָמְרָה סִבְתָּא, "כְּדֵי שְׁלֹא נִלְךְ לְאָבוּד". "מָה פְּתָאוּם נִלְךְ לְאָבוּד", אָמַר אָחִי, "אֲנַחְנוּ כְּבָר גְּדוֹלִים!" וְעִזַּב אֵת הַיָּדִים שֶׁל סִבְתָּא. נִכְנַסְנוּ לְאוּלָם שֶׁהָיָה מוּאָר בְּאוֹרוֹת צְבָעוֹנֵיִים. הַמּוֹן יְלָדִים מְחֹאוּ כַּפֵּים בְּהִתְלַהֲבוֹת. סִבְתָּא הֶחְזִיקָה אֵת יָדֵי בְּחִזְקָה וְהִתְקַדְּמָה בְּרִיצָה אַחֲרֵי אָחִי שֶׁהֶחְלִיט לְלַכֵּת לְבָדוּ. מִכָּל הַכּוֹנֵנִים דָּחְפוּ אוֹתִי, אָבֵל יָדַעְתִּי שֶׁסִּבְתָּא לֹא תַעֲזֹב אוֹתִי.

פְּתָאוּם נַעֲשֶׂה חֲשׂוֹךְ בְּאוּלָם, וְאַחֵר-כֵּן נִדְּלָקוּ הָאוֹרוֹת עַל הַבְּמָה. לְרַגַע נַעֲצָרָה סִבְתָּא וְהִחֲלָה צוֹעֶקֶת: "אוּדִי! אוּדִי!" זֶה שֵׁם אָחִי הַגְּדוֹל. אוּדִי נַעֲלַם בֵּין כָּל הַיְלָדִים וְהַהוֹרִים. אֲנִי רָצִיתִי לְבַכּוֹת, אָבֵל פְּחַדְתִּי מִסִּבְתָּא. כָּל מִינֵי אֲנָשִׁים נִסּוּ לַעֲזוֹר לָנוּ לְמַצָּא אֵת אוּדִי. רָצִיתִי כְּבָר לְשַׁבֵּת וְלִרְאוֹת אֵת הַמוֹפֵעַ, אָבֵל אוּדִי לֹא הָיָה. "מָה יְהִיָּה עִם אוּדִי?" חֲשַׁבְתִּי שְׁאוּלֵי לֹא נִמְצָא אוֹתוֹ.

"אַל תִּדְאָג, נִמְצָא אוֹתוֹ!" אָמְרָה סִבְתָּא. הִיא, כְּנִרְאָה, רָצְתָה לַעֲוֹדֵד אוֹתִי וְגַם אֵת עַצְמָהּ, וְחֲשַׁבָה עַל אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁאֲנִי חֲשַׁבְתִּי עָלָיו. רָצְנוּ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם. הָיָה לִי חֵם. רָצִיתִי לְשִׁתּוֹת וּבְעֶקֶר רָצִיתִי הַבִּיתָה.

לֹא זוֹכֵר כְּלוּם מִהַפְּסִיגָל. שִׁמְעֵתִי מְחִיאוֹת כַּפֵּים. רָאִיתִי אֵת סִבְתָּא וְאֵת אוּדִי מִתְחַבְּקִים וּבוֹכִים, וּכְשֶׁמְמַתִּי בְּבִקְרָה, שָׁאַלָה אִמָּא: "אֵיזָה שִׁיר אָהַבְתָּ בְּיוֹתֵר?"

ספור 2 הוא ספור _____.

הנמוק: _____

תנו כותרת אחרת לספור.

סכום: ספור חויה וספור עליה

סיום	גוף	פתיח	
<ul style="list-style-type: none"> מה הרגשתי מדוע נהניתי המלצה (לא-חובה) 	<ul style="list-style-type: none"> מה ראיתי מה שמעתי מה עשיתי מה חשבתי 	<ul style="list-style-type: none"> משפט פתיחה (לא-חובה) מקום זמן דמיות 	<p>ספור חויה</p>
<ul style="list-style-type: none"> פתרון סיום מענין ומשכנע 	<ul style="list-style-type: none"> בעיה ○ רצף עליה ○ דו-שיח ○ תאורים 		<p>ספור עליה</p>

סגנון הכתיבה

סגנון פסוק	אוצר מלים	כתיב	כתב
------------	-----------	------	-----

מהו ספור עלילה מעניין?

יש ספורים מעניינים ומותחים, ויש ספורים משעממים. אמנם איננו סופרים, אבל אנו רוצים לכתוב ספורים מעניינים. אם לכל ספור יש פתיח, גוף וסיום, מדוע אהד מעניין יותר מהאחר?

הפתיח מכיל את רכיבי הזמן, המקום והדמויות.

קראו את שני הפתיחים שפאן.

פתיח (1)

ביום ראשון נסעתי עם אמי לסרט בעיר תל-אביב.

פתיח (2)

ביום ראשון בשעות אחר הצהרים סימתי את שעורי מהר, ונסענו, אמה ואני, לראות סרט שמזמן רציתי לראות. התרגשתי מאוד לקראת הנסיעה. את הסרט הציגו בעיר תל-אביב, והיינו צריכים לנסע באוטובוס.

ככל שאנחנו מרחיבים בפרטים חשובים, אנו הופכים את הקוראים לשתפים לספור שלנו. כשאנו מתארים בעיה בספור, אנחנו צריכים להפוך את הבעיה שלנו לבעיה של הקוראים, ולכן עלינו לתאר את הבעיה בפרטי פרטים.

אם אנחנו רוצים שיוצר מתח, אנחנו צריכים "להרחיק" את הפתרון מהבעיה, ולא למצא פתרון מיד.

פעלת הרחקת הפתרון מהבעיה נקראת פתוח רצף עלילה.

בְּעֵלְיָה עָלֵינוּ לִיצֹר **דו-שיח** בֵּין הַדְּמִיּוֹת וּלְהַרְבּוֹת בְּתֵאוּרִים, בְּפִעֻלוֹת וּבְרִגְשׁוֹת. לְעֵתִים עָלֵינוּ לְהוֹסִיף דְּמִיּוֹת. אֶת הַדְּמִיּוֹת כִּדְאִי לְתַאֵר לֹא רַק חִיצוֹנִית, אֲלָא גַם פְּנִימִית, כְּלוֹמַר לְתַאֵר אֶת הַתְּכוֹנוֹת שֶׁל הַדְּמִיּוֹת וְאֶת הַרְגָּשׁוֹת שֶׁלָּהּ. כִּי הַקּוֹרְאִים שְׁלָנוּ יוֹכְלוּ לְהִתְחַבֵּר בְּקִלּוֹת רַבָּה לַדְּמִיּוֹת וְאֵף לְהַזְדַּהוֹת עִמָּן.

כְּשֶׁהִסְפּוֹר לֹא מְסַפֵּיק מוֹתֵחַ, נִקְרָא לוֹ **סְפוֹר "אֶפְרוּחַ"**. כְּשֶׁהִסְפּוֹר מוֹתֵחַ, נִקְרָא לוֹ **סְפוֹר "בוֹגֵר"** אוֹ **סְפוֹר תְּקִין**.

סְפוֹר "בוֹגֵר"	סְפוֹר "אֶפְרוּחַ"
יֵשׁ לוֹ רִצְף עָלִילָה.	אֵין לוֹ רִצְף עָלִילָה.
<div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="margin-right: 10px;"> <p>דו-שיח</p> <p>תְּאוּרִים</p> <p>רִגְשׁוֹת</p> <p>פְּעֻלִים</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>בְּעֵיָה</p> <p>↓</p> <p>אִמְצָעִים</p> <p>בוֹנֵי רִצְף</p> <p>↓</p> <p>פְּתִרוֹן</p> </div> </div>	<p>בְּעֵיָה</p> <p>פְּתִרוֹן</p>

מְסַפּוֹר "אֶפְרוּחַ" לְסְפוֹר "בוֹגֵר"

כִּדִּי שֶׁהִסְפּוֹר יִהְיֶה "בוֹגֵר", כְּלוֹמַר מְעַנֵּין, עָלֵינוּ לְהִשְׁבִּיחַ אוֹתוֹ, בְּדוֹמָה לְהִשְׁבַּחַת סְפוֹר חֲנוּיָה.

השבחת ספור

זהו את הרכיבים של הספור שלפניכם.

הגזל הפצוע

1	יום אחד מצאו דני ותמר גזל ליד העץ בשכונה. הרימו אותו וראו
2	שהפנה שלו שבורה. שמו אותו בקפסה ונתנו לו אכל ומים. אחרי
3	כמה ימים שחררו אותו לחפשי.

בדקו אילו רכיבים נמצאים, ומלאו את המחון.

סיום		גוף		פתיח	
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	פתרון		בעיה		משפט פתיחה (לא-חובה)
			דו-שיח		מקום
	סיום מעניין ומשכנע		רקשות		זמן
			תאורים		דמיות

לפניכם ספור השבחה 1. התוספות והשנויים מדגשים בו.

1	יום אחד אחר הצהרים מצאו דני ותמר, חברים מכיתה ג'4, גזל
2	קטן ליד העץ בשכונה.
3	"הפנה שלו שבורה. ראית, דני?" שאלה תמר.
4	"כן, ממש מסכן, כנראה נפל מהקן," ענה לה דני.
5	דני הביא קפסה ושם את הגזל בתוכה.
6	"נאכיל אותו ונתן לו מים," הציעה תמר.
7	אחרי כמה ימים הגזל כבר התחזק, והם שחררו אותו לחפשי.

מלאו את המחון להשבחה 1.

סיום		גוף		פתיח	
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	פתרון		בעיה		משפט פתיחה (לא-חובה)
			דו-שיח		מקום
	סיום מענין ומשכנע		רגשות		זמן
			תאורים		דמיות

אילו רכיבים נוספו בהשבחה 1? _____
 לפניכם ספור השבחה 2. התוספות והשנויים מסמנים באותיות נטיות.

- 1 יום אחד אחר הצהרים יצאו דני ותמר, חברים מכיתה ג'4, לכוון
- 2 מגרש המשחקים השכונתי. הם מצאו גוזל קטן ליד העץ בשכונה.
- 3 "הכנף שלו שבורה. ראית, דני?" שאלה תמר.
- 4 "כן, הרוח חזקה מאוד, וכנראה היה לבד בקו ולא היה מי שיאחז
- 5 בו. ממש מסכן, כנראה נפל מהקו, ענה לה דני.
- 6 דני הביא קפסה, הם רפדו את תחתית הקפסה בזרדים כמו בקו,
- 7 ודני שם את הגוזל בתוכה.
- 8 "נאכיל אותו ונתן לו מים," הציעה תמר.
- 9 "רעיון טוב," אמר לה דני.
- 10 אחרי כמה ימים התחיל הגוזל להשמיע קול ציוץ, נעמד על
- 11 רגליו ועשה תנועות בכנף שהבריאה.

12 הילדים הבינו שהגוזל כבר התחזק, והם שחררו אותו לחפשי.

13 הוא פרש כנפים ונעלם. "את חושבת שהוא יבוא לבקר אותנו?"

14 שאל דני בעצב.

15 "בטוח", ענתה תמר וחיוך רחב התפשט על פניה. "אני שמחה

16 שיכלנו לעזור לו", אמרה.

מלאו את המחון להשבחה 2.

סיום		גוף		פתיח	
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	פתרון		בעיה		משפט פתיחה (לא-חובה)
			דו-שיח		מקום
	סיום מעניין ומשכנע		רגשות		זמן
			תאורים		דמיות

אילו רכיבים נוספו בהשבחה 2? _____

אילו רכיבים הרחבו בהשבחה 2? _____

כותרת הספור היא הגוזל הפצוע.

תלמידה הציעה שם אחר: הגוזל שיצא לחפשי.

איזו כותרת עדיפה, לדעתכם? _____

כתבו הצעה נוספת. _____

1 קראו את שני הספורים שלפניכם.

א. מלאו מחוץ לכל אחד מהם.

ב. הדגישו בצבע צהוב את החלק היזהר בשני הספורים.

ספור 1 רות ונאווה

רות ונאווה לומדות בכיתה ג', והן חברות טובות. בהפסקה לא הסכימו הילדים לשתף את נאווה במשחק. רות החליטה שגם היא לא תשחק. ילדי הכיתה שנו את דעתם והסכימו לשתף את נאווה במשחק. בשעור העבירה נאווה לרות פתק ובו היזהר כתוב: "רותי, את באמת חברה טובה."

מחוץ לספור 1

סיום		גוף		פתיח	
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	פתרון		בעיה		משפט פתיחה (לא-חובה)
			דו-שיח		מקום
	סיום מעניין ומשכנע		רגשות		זמן
			תאורים		דמיות

סגנון הכתיבה

קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	סימני פסוק		אוצר מלים		כתיב		כתיב

ספור 2: רות ונאווה

רות ונאווה לומדות יחד בכיתה ג'. הן חברות טובות. שתיהן תלמידות טובות, המצטיינות לא רק בלמודים, אלא גם בהתעמלות ובמשחקים.

"רות חברה טובה!" אומרים כלם.

"אך נאווה היא גאותנית!" טוענים רבים מילדי הכיתה.

רות מצטערת על כך. היא יודעת, שחברתה נאווה ילדה טובה, אף-על-פי שלעתים היא יהירה. היא מדברת תמיד בשבחה.

פעם אחת החליטו ילדי הכיתה להעניש את נאווה: לא לשתף אותה במשחקים. הם לא גלו זאת לרות. בהפסקה, כשתלמידי הכיתה נאספו בחצר בית הספר כדי לשחק "מחננים", אמרו הילדים: "נאווה, את לא משתתפת במשחק."

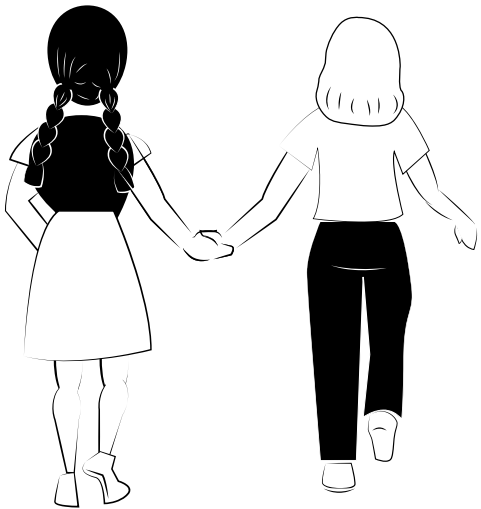
פניה של נאווה אדמו, דמעות עמדו בעיניה, ואז מהרה רות לעמוד ליד נאווה, תפסה בידה ואמרה:

"אם נאווה אינה משחקת, גם אני לא אשחק!"

לא רצו התלמידים להפסיד את רות במשחק, נמלכו בדעתם ואמרו:

"בסדר, נשכח מכל הענין, גם נאווה משחקת!"

בשעור העבירה נאווה לרות פתק, ובו כתבה: "רותי, את באמת חברה טובה!"

מחון לספור 2

סיום		גוף		פתיח	
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	פתרון		בעיה		משפט פתיחה (לא-חובה)
			דו-שיח		מקום
	סיום מעגני ומשכנע		רגשות		זמן
			תאורים		דמיות

סגנון הכתיבה

קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	סימני פסוק		אוצר מלים		כתיב		כתב

2 קראו את הספור "גדי והעץ", שכתב תלמיד.

גדי והעץ

אתמול בשעה שלוש בצהריים הלכו גדי וטלי לחצר. גדי טפס על העץ והחליק. טלי קראה לאבא. אבא הגיע ועזר לגדי לרדת. והם חזרו הביתה.

מלאו את המחון.

סיום		גוף		פתיח	
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	פתרון		בעיה		משפט פתיחה (לא-חובה)
			דו-שיח		מקום
	סיום מעגני ומשכנע		רגשות		זמן
			תאורים		דמיות

סגנון הכתיבה							
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	סימני פסוק		אוצר מלים		כתיב		כתיב

א. לפניכם ספור משבח שכתב תלמיד. קראו אותו.

השבחה 1

גדי והעץ

- 1 אֶתְמוֹל בְּשָׁעוֹת אַחַר הַצִּהָרִים הִלְכוּ גְדֵי הָאֲמִיץ וְטְלֵי הַפְּחָדָנִית
- 2 לְחַצֵּר הַגְּדוֹלָה. אָמַר גְּדֵי: "הִסְתַּכְּלִי, טְלֵי, אֵיזָה יַעַץ נוֹחַ לְטָפוֹס,
- 3 וְאֲנִי מְטַפֵּס עָלָיו בְּתוֹךְ שְׁנֵיהֶם!"
- 4 טַפֵּס גְּדֵי עַל הָעֵץ. גְּדֵי הִזְמִין אֶת אָחוֹתוֹ טְלֵי לְטַפֵּס. טְלֵי לֹא
- 5 רָצְתָה לְהִגִּיד שֶׁהִיא מְפַחֶדֶת, לְכֵן אָמְרָה: "לֹא תוֹדֶה!" הִיא הִיָּתָה
- 6 גַּם נְבוֹנָה.
- 7 פְּתֹאוֹם גְּדֵי הֶחְלִיק. טְלֵי הֶחְלִיטָה לְהִיּוֹת אֲמִיץָה וּלְהִזְעִיק עֶזְרָה.
- 8 הִיא קָרְאָה לְאַבָּא אֵיל הַרְזָה. אַבָּא אֵיל הִבִּיא סֵלָם גְּבוּהָ. הוּא עֶזַר
- 9 לְגְדֵי לָרֶדֶת.
- 10 גְּדֵי לָמַד לֹא לְטַפֵּס עַל יַעֲצִים לֹא הַשְׁגַּחַת מְבַגֵּר, וְלֹא לְטַפֵּס עַל
- 11 יַעֲצִים שֶׁנִּרְאִים נוֹחִים לְטָפוֹס, כִּי הַמְרָאָה לֹא מוֹעִיל וְלֹא עוֹזֵר.

בדקו את ספור השבחה 1 על-פי המחון שבמעמוד הבא, ומלאו את המחון.

סיום		גוף		פתיח	
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	פתרון		בעיה		משפט פתיחה (לא-חובה)
			דו-שיח		מקום
	סיום מענין ומשכנע		רגשות		זמן
			תאורים		דמיות

סגנון הכתיבה							
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	סימני פסוק		אוצר מלים		כתיב		כתב

ב. במה שונה הספור המקורי מספור השבחה 1?

ג. הדגישו במדגש את כל המלים שנוספו, ומינו אותן בטבלה שלפניכם.

מלות רגש	דו-שיח	תאורים	בטויי זמן

ד. כעת קראו את ספור השבחה 2.

השבחה 2

הלקח שלמד גדי

- 1 ביום שבת בצהריים, כשכלם ישנו, גדי החזק וטלי הקטנה יצאו
- 2 מן הבית לטיל בפרדס בקצה השכונה. גדי וטלי התישבו ליד עץ
- 3 גבוה ונחו. גדי רצה לעלות על העץ. טלי נבהלה ואמרה: "גדי,
- 4 אל תעלה על העץ, זה מסכנו!" אבל גדי לא הקשיב לטלי, ועלה
- 5 על העץ הגבוה.
- 6 ופתאום ענף נשבר, וגדי החליק ונשאר תלוי בעזרת ידיו על העץ.
- 7 גדי פחד מאוד. טלי אמרה לגדי: "אני הולכת לקרא לאבא, והוא
- 8 תכף יגיע לעזור."
- 9 טלי הקטנה רצה במהירות הביתה לקרא לאבא, שיביא סלם. אבא
- 10 הגיע והביא את הסלם הארוך. אבא השעין את הסלם על העץ,
- 11 וגדי ירד למטה. אבא חיבק את גדי, וגדי למד שטפוס על עצים זה
- 12 לא כל כך בטוח.

סמנו את המשפטים שנוספו, ומלאו את המחון לספור השבחה 2.

סיום		גוף		פתיח	
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	פתרון		בעיה		משפט פתיחה (לא-חובה)
			דו-שיח		מקום
	סיום מעניין ומשכנע		רגשות		זמן
			תאורים		דמיות

סגנון הכתיבה							
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	סימני פסוק		אוצר מלים		כתיב		כתיב

ה. איזו כותרת טובה יותר, בעיניכם? נמקו את תשובתכם.

השבחת ספור עליה בשלבים

השבחת פתיח

כזכור, הפתיח כולל זמן, מקום ודמיות.

1 קראו את פתיח א'.

מקום
דמיות
זמן

באחד מימי החפשה נסעתי עם הורי ואחותי הקטנה לטיול ליד ירושלים.

שלושת הרכיבים של הפתיח קיימים בו, אבל אפשר להעשיר אותו, להשביח אותו.

הנה הצעה.

השבחת פתיח א'

באחד מימי הקיץ, היזה זה לקראת סוף חפשת הקיץ, נסעתי עם הורי ואחותי הקטנה תמרה לטיול ליד ירושלים. הטיול היזה למערה ליד בית שמש, ששמה "מערת הנטיפים".
הדגישו את כל המלים והבטויים שנוספו לפתיח א'.

2 קראו את פתיח ב'.

בקיץ שעבר הזמינה אותנו סבתא לבקר אותה בלונדון שבאנגליה.

בפתיח הזה מדגשים כל הרכיבים שצריכים להיות בפתיח.

א. נסו להשבוח את פתיח ב', כך שיהיה מעניין ומשוף אליו את הקוראים.

ב. כעת קראו את השבחה שכתבה תלמידה.

השבחת פתיח ב'

בקיץ שעבר הזמינה אותנו סבתא לבקר אותה בלונדון שבאנגליה. אבא שלי נולד בלונדון, אבל עלה לארץ והתגייס לצבא. אמא שלו,

סבתא ליה, נשארה לגור באנגליה. כל קיץ אנחנו נוסעים אליה, ובאמצע השנה היא מגיעה אלינו. סבתא מדברת אנגלית ועברית. הדגישו את כל המלים והבטויים שנוספו לפתיח א'.

שימו !

בפתיח אפשר להרחיב ולתאר את הדמיות, את המקום ואת הזמן.
דמיות - אפשר לספר מי הן: שמות, צעיר / מבוגר, קרבה ביניהן (אב / בן, אם / בת, חברות / חברים, אחים, אחיות);
אפשר לכתב רקע קצר עליהן. (למשל, בפתיח ב' נוסף רקע על דמות האב.)

מקום - תאור המקום, המיחד בו.

זמן - עונות שנה, מזג אוויר, חלקי שבוע, חלקי יום.

השבחת גוף

כזכור, הגוף כולל את הבעיה שהצגה ואת הדרכים להגיע לפתרון, כלומר את **רצף העלילה**.

רצף עלילה כולל תאורים, דו-שיח, רגשות ופעלים.

את רצף העלילה אפשר לפתח בכמה אמצעים, בדומה להשבחת ספור חויה.

נשבים רצף עלילה לספורים מעמוד 129. הפעם נעבד בשלבים.

3 קראו את גוף א'.

עז כלבנו נעלם. האזור היה מלא בשיחים ובעצים, פה ושם נראו גבעות
בעיה
רצף עלילה כדי להגיע לפתרון
חול. קראנו לו, אבל הוא לא הופיע.

✿ פתוח רצף עלילה באמצעות תאורים

הדגישו את מלות התאר בהשפחה 1.

השפחה 1

עז כלבנו השחרחר נעלם. האזור היה מלא בשיחים סבוכים ובעצים
גבוהים כל-כך, פה ושם נראו גבעות חול.
התחלנו לקרא: "עז! עז!" אבל עז שלנו לא הופיע. התחלקנו לקבוצות.
כל קבוצה פנתה לכוון אחר. הפשנו מאחורי כל שיח וכל גבעה, אבל לא
מציאו אותו.

✿ פתוח רצף עלילה באמצעות דו-שיח

הדגישו את בטויי הדו-שיח בהשפחה 2.

השפחה 2

עז כלבנו השחרחר נעלם. האזור היה מלא בשיחים סבוכים ובעצים
גבוהים כל-כך, פה ושם נראו גבעות חול.
"אולי הוא רודף אחרי בעל חיים", אמר יואב. "הגרוע הוא אם הוא נפל
לאיזה בור, כי אז ממש לא נמצא אותו", אמרה דנה.

התחלנו לקרא: "עז! עז!" אבל עז שלנו לא הופיע.
"בואו נתחלק לשלוש קבוצות, ונתחיל לחפש במקום לדבר, " הציע ערן.
וכך עשינו.

✿ פתוח רץ עלילה באמצעות הבעת רגשות

הדגישו את מלות הרגש בהשפחה 3.

השפחה 3

עז כלבנו השחרחר האהוב נעלם. כלם נראו עצובים. עז אפנו מאז
שנולדנו, אני חושב. "מכרחים למצא אותו, אמר ערן. "אולי הוא נפל
לבור או נפצע, אמרה אורית ודמעות בעיניה.

האזור היה מלא בשיחים סבוכים ובעצים גבוהים כל-כך. פה ושם נראו
גבעות חול.

"קשה למצא משהו באזור סבוך כל-כך, אמרה דנה בדאגה. "אל תתיאשו,
נמצא אותו בטוח!" אמר ערן.

"אולי הוא רודף אחרי בעל חיים, אמר יואב.

"הגרוע הוא אם הוא נפל לאיזה בור, כי אז ממש לא נמצא אותו, אמרה
דנה.

התחלנו לקרא: "עז! עז!" אבל עז שלנו לא הופיע.
"בואו נתחלק לשלוש קבוצות, ונתחיל לחפש במקום לדבר, " הציע ערן.
וכך עשינו.

א. נסו אתם לכתב גוף משבח לגוף המקורי (שבועמוד 146).

ב. קראו את השבחה 4, ומצאו את הדומה ואת השונה בינה לבין השבחה 3.

השבחה 4

עז כלבנו האהוב נעלם. עז אתנו מאז שנולדנו, אני חושב. "חיבים למצא אותו", שמעתי את ערן צועק. "אולי הוא נפל לבור או נפצע", אמרה דנה כשעיניה בוכיות. הסתכלתי מסביב, וראיתי בכל האזור שיחים, יעצים וגבעות חול. 'קשה מאוד למצא מישהו בשטח סבוך כל-כך', חשבתי לעצמי.

"עז עז!" התחלנו לצעק לכל עבר. אבל עז לא בא.
"מה יהיה אם לא נמצא אותו?" שאלה אורית בדאגה.

"די!" צעק ערן, "אם תעמדי ותבכי, בטח לא נמצא אותו. בואו נזוז!"
התחלקנו לשלוש קבוצות, וכל קבוצה יצאה לכוון אחר. הלכנו מהר,
וכל הדרך צעקנו: "עז, עז, איפה אתה? עז, תשמיע קול!" רק את
ההד של קולנו שמענו, אבל אפלו לא "הב הב" קטן אחד.

ג. כתבו פתיח שיתאים לגוף.

הנה דגמה לפתיח מתאים, בדומה לפתיח שבספור בעמוד 129.
בקר אחד בחפשת הקיץ יצאו חברים עם כלבם עז לעבר ברכות הדגים
שמחוץ למושב. עז היה כלב ידידותי מאוד, וכל הילדים אהבו אותו. עז היה
מצטרף לחבורת הילדים לכל טיול שיצאו. הפעם היה חשוב לקחת את עז
כיון שהמטרה הייתה לגרש את השקנאים שנחתו על ברכות הדגים והתכוננו
לאכל אותם. עז החל לרוץ במהירות לכוון ברכות הדגים.

השבחת סיום

סיום של ספור יכול להיות גם פתרון הבעיה, אבל אפשר להפריד בין
הפתרון לבין הסיום.

4 קראו את סיום א'.

השמש החלה לשקע, נעשה חשוך, והיה לנו עצוב בלב, אבל חִיבִים לחזור! ההורים ידאגו! התחלנו ללכת למושב. בכניסה חכתה לנו הפתעה: ההורים עמדו ודאגו, ומי היה אתם, אתם חושבים? עז, כמוכן! הוא רץ אלינו, קפץ ונבח.

"חכם גדול! עכשו אתה נובח. איפה היית כל היום כשחפשנו אותך ונבחנו אנחנו כמו כלבים?" שאל אותו ערן. אבל הוא המשיך לקפץ על כל אחד מאתנו, כאלו הוא אומר: "מה זה חשוב, העקר שאתם בריאים ושלמים."

שימו!

במקרה שלנו הפתרון הוא גם הסיום. אבל אפשר גם אחרת.

קראו את סיום ב'.

ההורים נראו מדאגים. "יתכן שהיינו צריכים להקדים ולחזור לפני שהחל להחשיך," אמרה אורית. "אז מה? לחזור בלי לחפש את עז?" שאלה דנה. לא ידענו מהי הדרך הנכונה שבה היינו צריכים לבחור. מה אתם חושבים, ידידינו הקוראים?

איזה סיום אהבתם יותר? נמקו את בחירתכם.

אוצרות של מלים

הכירו מלים להעשרת השפה, והשתמשו בהן גם להשפחת הספורים שלכם.

בטויי זמן

- בקר אחד • אתמול • יום אחד • אחר הצהרים • פתאום • בבקר • לפתע
- בערב • בשעת בין-ערבים • לפנות ערב • היתה זו שעת הדמדומים
- בהתחלה • עם רדת החשכה • אחר-כך • עם עלות השחר • לאחר זמן
- כשקמנו • בהמשך • כשנסענו לטיול • לבסוף • לאחר כמה שעות

פעלים המביעים רגשות

- נבהלתי • נהניתי • פחדתי • אהבתי
- כעסתי • התרגשתי • התרגזתי
- שמחתי • התעצבתי • התלהבתי
- דאגתי • רחמתי

פעלים

- לקח • טפל • שם • נפגע • אמר
- צעק • שאל • בקש • ענה • קרא
- הלך • עזר • התקרב • התרחק
- נסע • חשב • החליט

תאורים המביעים רגשות

- בפליאה • בצער • בתדהמה
- בכעס • באהבה • בהתרגשות
- בעצב • בהתלהבות • בדאגה

תאורים

- צבעים • חרפי / קיצי / אביבי / סתוי
- גדול / קטן • רחב / צר • נמוך / גבוה
- יפה / מכוער • חמים / קריר / סגורי • חלק / מחספס

דו-שיח

חנה אמרה: "...". יעל שאלה: "...". ענה אחיה: "...". אמר הזקן.

אנחנו כותבים בעצמנו

עד כה קראתם ספורים של אחרים, והשבחתם אותם. עכשו הגיע התור של כל אחד ואחת מכם לכתב.

לפניכם כותרות של ספורים.

החליטו אם אתם רוצים לכתב ספור חוזה או ספור עלילה.

אחר-כך התחילו בכתובה בשלבים.

העזרו במחוננים, והשביחו את הספור שלכם בהתאם למחוננים.

כותרת 1 - המסבה הגדולה

כותרת 2 - הכלב האבוד

כותרת 3 - הטיול הכתתי

סיום		גוף		פתיח	
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
חוזה	מה הרגשתי (חובה)		מה עשיתי		משפט פתיחה (לא-חובה)
	מדוע נהניתי (או לא)		מה ראיתי		
	המלצה (לא-חובה)		מה חשבתי		מקום
			מה שמעתי		
עלילה	פתרון		בעיה		זמן
	סיום מעניין ומשכנע		דו-שיח		
			רגשות		דמיות
			תאורים		

סגנון הכתיבה							
קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב	קיים ✓ לא קיים X	הרכיב
	סימני פסוק		אוצר מלים		כתיב		כתב